

ku.remissvar@regeringskansliet.se
Ku.KL@regeringskansliet.se

Riksarkivets yttrande över Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher

Riksarkivet har tagit del av rubricerad remiss. Riksarkivet är inte remissinstans. Utifrån Riksarkivets uppdrag att ha nationell överblick över arkivfrågorna och att bidra till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken vill Riksarkivet ändå lämna följande synpunkter.

Sammanfattning

Riksarkivet saknar skrivningar om arkiven och deras värde för de kulturella och kreativa branscherna i utredningen.

Riksarkivet förordar att myndigheternas arbete med främjandet av de kulturella och kreativa branscherna samt genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken samordnas. För bästa effekt behöver myndigheterna också få tydliga uppdrag som kopplas till finansiering.

Riksarkivet anser att det behövs satsningar på digitalisering av analoga arkivhandlingar för att öka tillgängligheten till arkiven. För att arkiven ska bli mera synliga och lättare att hitta behövs också infrastrukturella satsningar, till exempel genom utveckling av Nationell arkivdatabas, NAD.

Riksarkivet välkomnar ett tvärpolitiskt och tvärsektoriellt ansvar för främjandet och samordningen av insatser för kulturella och kreativa branscher.

Riksarkivet instämmer i att regeringen bör tydliggöra ett myndighetsansvar för att genomföra insatser kopplade till strategin. Riksarkivet instämmer också i att det behövs ett samarbetsråd på generaldirektörsnivå. Riksarkivet förordar dock att befintliga strukturer används för att samordna genomförandet av de strategiska prioriteringarna. Den pågående utredningen om kultursamverkansmodellen bör få i uppdrag att undersöka om det är lämpligt att uppgiften adderas till Kulturrådets samverkansråd för kultursamverkansmodellen.

Riksarkivet anser att tillgängliga arkiv ska ses som en tillgång för platsutveckling i och genom kulturella och kreativa företag.

Synpunkter

Generellt

Riksarkivet saknar skrivningar om arkiven och deras värde för de kulturella och kreativa branscherna, i utredningen.

Utredningen pekar på att konst och kultur är en förutsättning för företag i kulturella och kreativa branscher som i stor utsträckning arbetar med immateriella tillgångar. Sådana tillgångar, som kan vidareutnyttjas och förädlas, finns i stor utsträckning i arkiven liksom inom kulturarvsområdet i stort.

Riksarkivet förordar att myndigheternas arbete med främjandet av de kulturella och kreativa branscherna samt genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdpolitiken samordnas. För bästa effekt behöver myndigheterna också få tydliga uppdrag som kopplas till finansiering.

Utredningen har gjort ett gediget arbete med att reda ut vilka företag som finns inom kulturella och kreativa branscher samt hur utvecklingen av dess företag kan främjas. Genom den föreslagna strategin finns förutsättningar för en kraftsamling på området. Effekten skulle dock öka och arbetet skulle bli effektivare genom den föreslagna samordningen. Utan tydliga uppdrag och finansiering för genomförandet har myndigheter svårt att genomföra uppdrag som inte ingår i instruktionen.

Förslag till Nationell strategi

3. Strategins vision och mål

Övergripande mål för strategin

Strategin visar att en utveckling av kulturella och kreativa branscher även innebär nytta för samhället i stort utöver att branscherna ska utvecklas.

Riksarkivet anser att det behövs satsningar på digitalisering av analoga arkivhandlingar för att öka tillgängligheten till arkiven. För att arkiven ska bli mera synliga och lättare att hitta behövs också infrastrukturella satsningar, till exempel genom utveckling av Nationell Arkivdatabas, NAD.

Exempel på konkreta främjandeåtgärder som kan göra arkiven mer användbara som tillgångar för företag i kulturella och kreativa branscher är:

- utveckling av Nationell Arkivdatabas, NAD, som publicerar information om arkiv och samlingar hos Riksarkivet, kommun- och regionarkiv, föreningsarkiv, näringslivsarkiv, museer, bibliotek med flera. NAD visar var arkiven finns och vad de innehåller. I ett utvecklat NAD kommer det också att vara möjligt för alla dataleverantörer att publicera digitala bilder av arkivhandlingar. På

så sätt kan användarna ta del av arkivens innehåll utan att söka upp dem på plats.

- satsningar på automatiserad transkribering av äldre handskrifter med hjälp av tillämpningar av artificiell intelligens, AI, vilket skapar bättre sökbarhet och potential för användning av historisk information i digitala applikationer. Sådana åtgärder kräver resurser men kan ge stor effekt för företagen och goda synergier för andra delar av samhällets kulturliv, samt för forskningen.

6. Den centrala prioriteringen – Tydligt tvärpolitiskt ansvar för kunskap, synergier och samverkan

6.1 Tydligt tvärpolitiskt ansvar för kunskap, synergier och samverkan

Riksarkivet välkomnar ett tvärpolitiskt och tvärsektoriellt ansvar för främjandet och samordningen av insatser för kulturella och kreativa branscher.

Ett tvärpolitiskt och tvärsektoriellt ansvar ökar möjligheterna att styra då en utpekad myndighet inte har mandat att styra över andra myndigheter.

Riksarkivet tror dock inte att det är effektivt att låta ansvaret för att leda arbetet alternera mellan två departement.

Riksarkivet instämmer i att regeringen bör tydliggöra ett myndighetsansvar för att genomföra insatser kopplade till strategin. Riksarkivet instämmer också i att det behövs ett samarbetsråd på generaldirektörsnivå. Riksarkivet förordar dock att befintliga strukturer används för att samordna genomförandet av de strategiska prioriteringarna. Den pågående utredningen om kultursamverkansmodellen bör få i uppdrag att undersöka om det är lämpligt att uppgiften adderas till Kulturrådets samverkansråd för kultursamverkansmodellen.

Att använda befintliga strukturer är effektivare än att skapa ytterligare forum för samverkan inom närliggande områden och med nästan samma deltagare. Riksarkivet ser också att de kulturplaner och de regionala utvecklingsstrategier som tas fram idag i stor utsträckning bygger på samma grunder.

7. Övriga strategiska prioriteringar

7.6 Platsens betydelse för kulturella och kreativa verksamheter (och tvärtom)

Riksarkivet anser att tillgängliga arkiv ska ses som en tillgång för platsutveckling i och genom kulturella och kreativa företag.

Utredningen hävdar att majoriteten av företagen inom kulturella och kreativa branscher är oberoende av plats, särskilt soloföretagen. För många av företagen som arbetar med kulturarvet råder det motsatta förhållandet.

Det är platsen och dess koppling till kulturarv som är förutsättningen för företagandet. Kulturarvet har därmed en stor betydelse för platsutveckling, vilket utredningen lyfter fram. Inspiration för att skapa nya former och upplevelser för att levandegöra historia och berättelser finns inte bara hos läns museer, utan också hos arkivinstitutionerna. Arkivinstitutionerna har en omfattande lokalhistorisk information från hela landet som skapar förutsättningar för delaktighet i regionalt kulturliv.

Genom att delta i utbildningar och kursverksamhet i olika delar av landet kan Riksarkivet bidra till kunskapsfrämjande med lokala och regionala perspektiv på talangutveckling.

2. Omvärldsfaktorer att beakta för en nationell strategi

2.3 Digital teknikutveckling skapar ändrade förutsättningar

Riksarkivet skulle välkomna ett genomförande av förslaget om storskalig satsning på att digitalisera kulturarvet, (7.6.1) i Återstartsutredningens betänkande *Från kris till kraft – återstart för kulturen*.

Ett i hög grad digitaliserat, öppet och tillgängligt kulturarv skulle stimulera vidareanvändning samt bidra till innovation och utveckling inom kulturella och kreativa branscher.

Beslut i detta ärende har fattats av riksarkivarien Karin Åström Iko efter föredragning av avdelningschefen Eva-Marie Sahlin. Vid ärendets slutliga beredning har 1:e arkivarien Maud Almström Blom, 1:e arkivarien Karl-Magnus Johansson och sektionschefen Maria Press deltagit.

Karin Åström Iko

Eva-Marie Sahlin